

Intakeadvies DCAT-AP-NL 3.0

Vergadering:	Forum Standaardisatie woensdag 24 september 2025
Agendapunt:	
Documentnummer:	
Aan:	Forum Standaardisatie
Van:	Stuurgroep Open Standaarden
Datum:	29 augustus 2025
Versie:	0.9
Bijlagen:	geen
Rechten:	CC0 publieke domein verklaring

1 Samenvatting en advies

De Stuurgroep Open Standaarden adviseert het Forum Standaardisatie om de aangemelde standaard [DCAT-AP-NL 3.0](#) in procedure te nemen. Een volledig expertonderzoek is aangewezen om de standaard te toetsen aan de criteria van het Forum Standaardisatie om de standaard te verplichten aan de overheid (via 'Pas toe of leg uit'-verplichting) of aan te bevelen aan de overheid door plaatsing op de lijsten.

Tijdens de expertbijeenkomst en bij het tot stand komen van het expertadvies kan er extra aandacht zijn voor de volgende punten:

- Hoe verhoudt DCAT-AP-NL zich tot [DCAT-AP](#) (Europese profiel) en [DCAT](#)?
- De standaard DCAT (versie 'Recommendation 16-01-2014') [staat op de lijst aanbevolen standaarden](#) van het Forum Standaardisatie. Het Forum Standaardisatie hanteert het principe: een verplichting van een profiel impliceert ook verplichting van de achterliggende standaard. Daardoor komt de vraag naar voren of het verplichten van het Nederlandse applicatieprofiel DCAT-AP-NL 3.0 (een Nederlands profiel op het Europese profiel DCAT AP 3.0) een verwijderingsprocedure van van DCAT (versie 'recommendation 16-01-2014') van de lijst aanbevolen standaarden met zich meebrengt.

- Wat zijn de relaties met de functionele toepassingsgebieden van andere metadata-standaarden zoals [MDTO](#) (metagegevens voor duurzame toegankelijkheid), [TOOI](#) (Thesauri en Ontologieën voor Overheidsinformatie; een kennismodel om overheidsinformatie op uniforme en machineleesbare wijze te beschrijven) en [NL-SBB](#) (NL-SBB is een standaard voor het eenduidig en herbruikbaar vastleggen van begrippen in begrippenlijsten, taxonomieën en thesauri).
- Het ontbreekt aan concrete inzichten in de kosten voor organisaties om op basis daarvan te kunnen bepalen of deze acceptabel zijn.
- De indiener heeft tijdens de intake de wens voor het predicaat 'Uitstekend beheer' uitgesproken voor het beheer van DCAT-AP-NL 3.0. Dit vraagt om extra aandacht bij het beoordelen van het open standaardisatieproces.
- Het is nog onduidelijk of er voldoende leveranciers zijn om de standaard te ondersteunen.
- Zijn er eventuele plannen vanuit de EU om de Europese standaard [DCAT-AP 3.0](#) verplicht te stellen en welke consequenties heeft dat voor Nederland, i.h.b. in relatie tot het verplichten van DCAT-AP-NL 3.0 (incl. achterliggende DCAT) via een andere route dan Forum Standaardisatie?
- Is er voldoende draagvlak binnen de verschillende overheidslagen?

In de rest van dit document wordt het advies nader onderbouwd. Hoofdstuk 2 geeft een korte uitleg van de standaard. Hoofdstuk 3 beschrijft het proces waarmee dit advies tot stand kwam, alsmede de vervolgstappen. Hoofdstuk 4 toetst in hoeverre de standaard voldoet aan de criteria om in behandeling genomen te worden door het Forum Standaardisatie. Hoofdstuk 5 verkent of er inhoudelijke belemmeringen bestaan die een positief expertadvies in de weg zouden kunnen staan.

Tot slot wordt er in hoofdstuk 6 een praktijkvoorbeeld gegeven dat Forum Standaardisatie kan gebruiken om de maatschappelijke waarde van de standaard te communiceren.

2 Korte beschrijving van de standaard

2.1 Over de standaard

DCAT-AP-NL 3.0 is een applicatieprofiel op de Europese standaard DCAT-AP 3.0. De standaard zorgt ervoor dat informatie over datasets (metadata) op een uniforme manier wordt vastgelegd en gedeeld om uitwisseling van metadata tussen verschillende Nederlandse datacatalogi uit verschillende domeinen te vergroten. DCAT-AP-NL 3.0 maakt gebruik van vaste waardenlijsten zoals voor thema's en toegangsrestricties om informatieverlies te voorkomen en zorgt voor consistente en goed doorzoekbare metadata, ook tussen verschillende domeinen en organisaties.

DCAT-AP-NL 3.0 sluit volledig aan op de Europese standaard DCAT-AP 3.0, waardoor ook de aansluiting met Europese datacatalogi wordt verbeterd. Het doel van de standaard is om de onderlinge uitwisseling van metadata bijvoorbeeld tussen overheidsorganisaties of tussen verschillende domeinen zoals gezondheid, mobiliteit en milieu eenvoudiger en

betrouwbaarder te maken. De standaard is aanvullend op domein specifieke standaarden zoals het [Nederlandse profiel op ISO 19115](#) en zorgt ervoor dat metadata beter vindbaar, vergelijkbaar en herbruikbaar wordt, zowel nationaal als internationaal.

2.2 Waarom is deze standaard belangrijk?

Toepassing van DCAT-AP-NL 3.0 draagt bij aan openheid en transparantie van de Nederlandse overheid en digitale soevereiniteit (door controle over data-uitwisseling binnen nationale en Europese kaders). Momenteel wordt binnen de overheid gewerkt met uiteenlopende metadata-standaarden, wat zoekbaarheid en herbruikbaarheid belemmert. Door toepassing van DCAT-AP-NL 3.0 en het gebruik van vaste waardenlijsten, bijvoorbeeld voor thema's en toegangsrestricties, ontstaat er meer uniformiteit in metadatering.

Hoewel DCAT-AP 3.0 op Europees niveau niet wettelijk is verplicht, wordt van organisaties wel verwacht dat zij hun metadata publiceren gebaseerd op DCAT-AP 3.0 richtlijnen (zie paragraaf 4.4 voor toelichting). In Nederland wordt deze impliciete verplichting ondersteund via DCAT-AP-NL 3.0. Voldoe je als organisatie aan het DCAT-AP-NL-profiel, dan voldoe je tevens aan de Europese vereisten voor Open data en High-Value Datasets.

3 Betrokkenen en proces

Op 8 mei 2025 heeft Geonovum de standaard DCAT-AP-NL 3.0 aangemeld voor plaatsing op de 'Pas toe of leg uit' lijst. Op 3 juli 2025 heeft een intakegesprek plaatsgevonden met de indiener, procedurebegeleider InnoValor Advies en Bureau Forum Standaardisatie. Bij het (online) intakegesprek waren de volgende personen aanwezig:

- Hoffmann, Niels (Geonovum)
- De Visser, Ine (Geonovum)
- De Jongh, Cigdem (InnoValor Advies B.V.)
- Vermeulen, Claudia (InnoValor Advies B.V.)
- Laagland, Hans (Bureau Forum Standaardisatie)
- Verspaget, Joram (Bureau Forum Standaardisatie)

In dit gesprek is verkend of de standaard DCAT-AP-NL 3.0 voldoet aan de criteria om in procedure genomen te worden. Daarnaast is vooruitgeblikt op de toetsingsprocedure. Dit intakeadvies is tot stand gekomen op basis van het intakegesprek en aanvullend onderzoek.

4 Voldoet de standaard aan de criteria om in procedure genomen te worden?

DCAT-AP-NL 3.0 voldoet aan alle [vier criteria](#) om in behandeling genomen te worden voor plaatsing op de 'Pas toe of leg uit' lijst. Hoe de standaard is getoetst op de vier criteria wordt hieronder toegelicht in paragrafen 4.1-4.4.

4.1 Valt de standaard binnen de scope van Forum

Standaardisatie?

Criterium: "Het opnemen van de standaard op de lijst dient in substantiële mate bij te dragen aan het bevorderen van de interoperabiliteit, van een toekomstbestendige gegevensopslag en/of van een verminderde leveranciersafhankelijkheid."

Ja, de standaard draagt substantieel bij aan het bevorderen van met name interoperabiliteit en toekomstige gegevensopslag door metadata op een uniforme manier te structureren, vast te leggen en doorzoekbaar te maken. Het gebruik van vaste waardenlijsten zorgt voor meer kwaliteit en vergelijkbaarheid. Hierdoor wordt het eenvoudiger en betrouwbaarder om metadata tussen organisaties en domeinen uit te wisselen, aanvullend op bestaande domein specifieke standaarden. Toepassing van DCAT-AP-NL 3.0 bevordert interoperabiliteit en toekomstbestendige gegevensopslag door betere structurering van metadata, consistente vastlegging en eenduidige doorzoekbaarheid. Het gebruik van vaste waardenlijsten verhoogt de kwaliteit en vergelijkbaarheid. De standaard maakt de uitwisseling van metadata tussen organisaties en domeinen zoals gezondheid, mobiliteit en milieu eenvoudiger en betrouwbaarder, en sluit aanvullend aan op bestaande domeinspecifieke standaarden.

4.2 Heeft de standaard een toepassing die binnen de overheid een enkele organisatie of sector overstijgt?

Criterium: "Het beoogde functioneel toepassingsgebied en het organisatorisch werkingsgebied van de standaard dient voldoende breed te zijn en betrekking te hebben op gebruik door de (semi-)overheid."

Ja, het beoogde functioneel toepassingsgebied en het organisatorisch werkingsgebied van de standaard DCAT-AP-NL 3.0 is voldoende breed om substantieel bij te dragen aan de interoperabiliteit van de (semi-)overheid. De toepassing van de standaard overstijgt een enkele organisatie of sector, aangezien deze betrekking heeft op het gehele ICT-portfolio van de (semi-)overheid.

Dit komt doordat DCAT-AP-NL 3.0 afspraken biedt voor de uniforme beschrijving en uitwisseling van metadata over datasets. Daarmee wordt informatie vindbaar, vergelijkbaar en herbruikbaar gemaakt over de grenzen van organisaties en domeinen heen, aanvullend op bestaande domeinspecifieke standaarden.

4.3 Is de standaard niet al wettelijk verplicht?

Criterium: "Het uitvragen of gebruiken van de standaard moet niet al verplicht zijn op grond van een bestaande (Europees) wettelijke verplichting die gelijk dan wel groter is dan het voor de lijst beoogde functioneel toepassingsgebied en het organisatorisch werkingsgebied."

Ja, DCAT-AP-NL 3.0 is niet al wettelijk verplicht. De onderliggende standaard DCAT-AP 3.0 heeft ook geen Europees wettelijke verplichting. Wel is er een impliciete Europese verplichting van DCAT-AP 3.0: om gestandaardiseerd metadata uit te wisselen tussen

verschillende dataportalen heeft Europa het [DCAT-AP-3.0](#) ontwikkeld. [DCAT-AP-3.0](#) is gebaseerd op de "[Data Catalog Vocabulary](#)" (DCAT)-specificatie [DCAT-3.0](#), die wordt ontwikkeld door de Dataset Exchange Working Group. Er wordt van organisaties verwacht dat zij hun metadata publiceren gebaseerd op DCAT-AP 3.0 richtlijnen. De Nederlandse overheid ondersteunt deze Europees impliciete verplichting.

Ten behoeve van de Europese High Value Dataset is de "usage guidelines of [DCAT-AP-HVD](#)" opgezet, als aanvulling op [DCAT-AP](#). De vereisten uit de "usage guidelines of [DCAT-AP-HVD](#)" zijn opgenomen in dit Nederlandse profiel, zodat door te voldoen aan het Nederlandse profiel tevens aan de Europese vereisten voor Open data en High-Value Datasets kan worden voldaan.

Kortom, voldoe je als organisatie aan het DCAT-AP-NL-profiel, dan voldoe je tevens aan de Europese vereisten voor Open data en High-Value Datasets. (bron: [Metadataprofiel DCAT-AP-NL | Geonovum](#))

4.4 Draagt de standaard bij aan de oplossing van een bestaand, relevant probleem?

Criterium: "De standaard dient bij te dragen aan de oplossing van een bestaand, relevant probleem."

Ja, DCAT-AP-NL 3.0 draagt bij aan het oplossen van een concreet en relevant probleem. Op dit moment gebruiken verschillende overheidsorganisaties uiteenlopende metadata-standaarden, wat het lastig maakt om gegevens over domeinen heen te vinden en te hergebruiken. Dit belemmert zowel overheden als burgers in het zoeken naar betrouwbare en bruikbare data. De verouderde versie van DCAT is aanbevolen aan de overheid in 2016, wat betekent dat het gebruik ervan wordt gestimuleerd, hoewel het niet is verplicht. Het Nederlandse applicatieprofiel, DCAT-AP-NL 3.0 geeft meer duiding over hoe de Europese standaard DCAT-AP 3.0 eenduidig binnen Nederland moet worden toegepast.

Door de implementatie van DCAT-AP-NL 3.0 wordt metadata beter gestructureerd, consistent vastgelegd en eenduidig doorzoekbaar. Het gebruik van vaste waardenlijsten, bijvoorbeeld voor thema's en toegangsrestricties, draagt bovendien bij aan hogere kwaliteit en vergelijkbaarheid van metadata.

Bovendien sluit de standaard aan op bestaande Nederlandse (deels bij het Forum Standaardisatie in procedure zijnde) metadatastandaarden, zoals MDTO, NL-SBB en TOOI. Hoewel deze standaarden deels overlappende elementen bevatten op het gebied van metagegevens, richten ze zich op andere domeinen en toepassingen. DCAT-AP-NL 3.0 vervangt deze standaarden niet, maar vult ze aan en draagt bij aan een samenhangend metadata-ecosysteem waarin uitwisseling en interoperabiliteit centraal staan.

5 Is er zicht op een positief expertadvies?

Ja, er is zicht op een positief expertadvies. Het intakeonderzoek heeft geen inhoudelijke criteria gevonden die een positief expertadvies voor plaatsing van DCAT-AP-NL 3.0 op de 'Pas toe of leg uit'-lijst in de weg zou kunnen staan.

Als het Forum Standaardisatie de standaard in procedure neemt, wordt een groep experts gevraagd de standaard te toetsen op de [vier inhoudelijke criteria](#) voor opname op de 'Pas toe of leg uit'-lijst of de lijst aanbevolen standaarden. Het Forum Standaardisatie neemt geen standaarden in procedure waarvan bij aanvang al vaststaat dat deze niet op een positief expertadvies kan rekenen. Daarom wordt in dit intakeadvies vooruitgeblikt op de vier inhoudelijke criteria. Dit wordt toegelicht in paragrafen 5.1-5.4.

5.1 Toegevoegde waarde

DCAT-AP-NL 3.0 levert een duidelijke en uitlegbare interoperabiliteitswinst op. Door heldere afspraken over het gebruik van DCAT-AP-NL 3.0 in de uitwisseling tussen domeinen wordt informatieverlies beperkt en wordt het mogelijk om metadata eenduidig en domein overstijgend te doorzoeken. Het Nederlandse profiel legt nadere afspraken vast over gebruik van bijvoorbeeld waarde lijsten en sluit zo goed aan bij waar in Nederland behoefte aan is. Ook vergroot niet alleen de vindbaarheid van data voor overheden, maar ook voor burgers.

Momenteel wordt binnen de overheid gewerkt met uiteenlopende metadatastandaarden, wat zoekbaarheid en herbruikbaarheid belemmert. Door toepassing van DCAT-AP-NL 3.0 en het gebruik van vaste waardenlijsten, bijvoorbeeld voor thema's en toegangsrestricties, ontstaat er meer uniformiteit in metadatering. In hoofdstuk 6 wordt een praktijkvoorbeeld uitgewerkt dat deze meerwaarde illustreert.

De baten van adoptie wegen zowel maatschappelijk als voor de overheid op tegen de mogelijke kosten en risico's. De conversie van bijvoorbeeld [Statistical Data and Metadata eXchange](#) (SDMX) naar DCAT-AP-NL 3.0 vindt plaats aan de platformzijde, waardoor de implementatielast voor dataleveranciers beperkt blijft. Bovendien is er al een impliciete verplichting om datasets van metadata te voorzien. De invoering van DCAT-AP-NL 3.0 bouwt daarop voort, zonder extra kosten of lasten. De kwalitatieve en economische voordelen van de standaard, zoals verbeterde vindbaarheid, herbruikbaarheid en efficiëntie, wegen daarmee ruimschoots op tegen eventuele nadelen.

De standaard overlapt niet en conflicteert niet met bestaande standaarden op de lijsten open standaarden van het Forum Standaardisatie. DCAT-AP-NL 3.0 sluit aan op gelijksoortige Europese standaarden, zoals DCAT-AP, [DCAT-AP-HVD](#) en [MobilityDCAT](#), terwijl de eerder opgenomen versie van DCAT dat inmiddels niet meer doet. Daarmee biedt DCAT-AP-NL 3.0 expliciete meerwaarde.

Er zijn geen concurrerende open standaarden bekend die dezelfde functionele en organisatorische scope hebben. Hoewel andere (deels bij het Forum Standaardisatie in procedure zijnde) standaarden zoals MDTO, NL-SBB en TOOI ook metadata specificeren,

richten zij zich op andere domeinen en toepassingsgebieden. De begrippen conform NL-SBB en waardelijsten uit TOOI kunnen in de DCAT-AP-NL metadata worden toegepast. DCAT-AP-NL 3.0 richt zich op datasets en dataservices. MDTO richt zich op informatieobjecten en hun representaties binnen de context van informatiebeheerprocessen. De standaarden overlappen in beperkte mate, maar zijn vooral complementair en dragen gezamenlijk bij aan een samenhangend metadata-landschap. In deze context is het relevant te noemen dat er initiatieven lopen om de relaties tussen bestaande metadata-standaarden aan te scherpen. Bureau Forum Standaardisatie is hier ook reeds bij betrokken.

Tot slot brengt DCAT-AP-NL 3.0 naar verwachting geen significante veiligheids- of privacyrisico's met zich mee. De standaard vereist geen opname van persoonsgegevens. In het profiel wordt expliciet toegelicht wat wel en niet vanuit privacy-oogpunt moet worden ingevuld, en er wordt geadviseerd om geen persoonsgegevens op te nemen. Ook zorgt de implementatie van DCAT-AP-NL 3.0 voor gestructureerde en zichtbare inhoud van datasets. Dit draagt bij aan de bewustwording van eventuele gevoeligheden bij het delen van datasets.

5.2 Open standaardisatieproces

DCAT-AP-NL 3.0 wordt in opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) ontwikkeld en beheerd door Geonovum. Het ministerie heeft het beheer voor een periode van drie jaar gegarandeerd. De ontwikkeling en het beheer van de standaard verlopen volgens het [beheerplan Geostandaarden](#) van Geonovum. Het volledige [beheerproces](#) en [wijzigingsprotocol](#) zijn gedocumenteerd en tegen redelijke voorwaarden toegankelijk. De [specificatie](#) van DCAT-AP-NL 3.0 is kosteloos beschikbaar, evenals aanvullende documentatie over het ontwikkel- en beheerproces, die openbaar wordt gedeeld via de GitHub-pagina van Geonovum. In de [Github repository](#) zijn ook werkversies, besluitvorming, logboeken en de '[commit history](#)' inzichtelijk, zodat precies te volgen is welke wijzigingen zijn doorgevoerd en op basis waarvan.

Geonovum overlegt elke drie weken met het ministerie over de voortgang van de ontwikkeling. Daarnaast nemen overheidsorganisaties zoals Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM), Rijkswaterstaat, health-RI, Kadaster, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en Logius KOOP deel aan een werkgroep die actief betrokken is bij de doorontwikkeling. Deze werkgroep komt minimaal één keer per jaar fysiek samen om ervaringen op te halen bij partijen die knelpunten ervaren bij de implementatie van de standaard. Ook zijn er eens in de twee tot drie weken afstemmomenten met het Federatief Datastelsel (FDS).

De standaard valt onder een [Creative Commons Naamsvermelding-GeenAfgeleideWerken licentie](#). Dit betekent dat het mag worden gedeeld en gebruikt, zolang dit ongewijzigd gebeurt en met correcte bronvermelding. Meer informatie over DCAT-AP-NL 3.0 en de ondersteuning bij adoptie is te vinden op de [website](#) van Geonovum.

5.3 Draagvlak

Verschillende overheidsorganisaties maken gebruik van DCAT-AP-NL 3.0, zoals RIVM, Rijkswaterstaat, het Nationaal GeoRegister (NGR) en het Centraal Bureau voor Statistiek (CBS).

Diverse commerciële partijen (zoals Triply, Purple Polar Bear, Analyze en Dat.Mobility) werken op het moment aan het implementeren van softwarecomponenten voor Digitale Tweelingen waarbij de DCAT-AP-NL 3.0 standaard ook wordt ondersteunt. Meer hierover is te lezen in [documentatie](#) van Geonovum.

Ook op beleidsniveau is er steun voor de implementatie van DCAT-AP-NL 3.0: Het Federatief Datastelsel (FDS) verwijst expliciet naar de gebruikte metadata-standaarden en noemt deze in zijn [documentatie](#). En Data.overheid.nl heeft aangegeven DCAT-AP-NL 3.0 te willen hanteren.

Eerdere Nederlandse versies van DCAT-AP-NL 3.0 worden nog steeds gebruikt binnen de overheid; data.overheid.nl bijvoorbeeld gebruikt een afgeleide versie van DCAT 1 en de API van het NGR ondersteunt nog oudere versies. De compatibiliteit tussen de nieuwe en eerdere versies wordt daarmee in de praktijk geborgd. Voor een correcte toepassing van de transformatie van de oude DCAT1 naar het DCAT-AP-NL 3.0 profiel zijn wel nog aanvullende afspraken nodig.

De standaard wordt ondersteund door de belangrijke open source-platforms GeoNetwork en Comprehensive Knowledge Archive Network (CKAN). Dit zijn open source producten, maar het zijn geen marktpartijen die ondersteuning aan organisaties verschaffen. GeoCat is als commerciële partij leverancier van GeoNetwork en is daarmee nauw betrokken bij de ondersteuning. Ook heeft de Geografisch Informatie Systeem (GIS) leverancier Esri Nederland heeft aangegeven de DCAT-AP-NL 3.0 standaard te willen ondersteunen.

5.4 Opname op de lijst bevordert adoptie

Om te zorgen voor een goede ontsluiting van Nederlandse metadata naar Europa werkt Geonovum samen met Data.overheid.nl en het Nationaal Georegister om DCAT-AP-NL 3.0 te implementeren. DCAT-AP 3.0 is een standaard die in de Europese Dataspaces, zoals de GreenDeal Dataspace wordt gebruikt. Om de adoptie binnen Dataspaces en bijvoorbeeld de European Digital Infrastructure Consortium (EDIC) te bevorderen organiseert Geonovum in Nederland een [Testbed](#) waarbij de implementatie van DCAT-AP-NL 3.0 expliciet is uitgevraagd. Opname op de lijst bevordert een bredere adoptie, vooral bij de organisaties waar de beheerder niet regelmatig contact mee heeft. Opname op de lijst geeft ook in Europees verband aan dat DCAT-AP-NL een belangrijke standaard is die aansluit op het Europese DCAT-AP ecosysteem.

Naast de beheerrol is Geonovum ook nauw betrokken bij het implementeren van catalogi zoals het NGR en de ontwikkelingen op het gebied van Dataspaces en Digitale Tweelingen.

Door deze connecties in het werkveld heeft Geonovum een goed beeld van de partijen die de standaard implementeren.

6 Praktijkvoorbeeld

In de huidige situatie gebruikt het Nationaal Toegangspunt Mobiliteitsdata (NTM) een andere metadata standaard dan het NGR. Deze verschillende metadatabronnen kunnen nu niet op een eenvoudige en uniforme wijze worden ontsloten en doorzocht. In het NGR is binnenkort de metadata ook conform DCAT-AP-NL 3.0 beschikbaar. Daarmee kan deze metadata ook buiten de geodomein eenvoudig en uniform worden doorzocht.

Door in de verschillende domeinen dezelfde DCAT-AP-NL 3.0 standaard toe te passen kan de metadata wel in samenhang worden ontsloten zodat een organisatie, zoals een provincie die voor ruimtelijke vraagstukken informatie uit de verschillende domeinen nodig heeft, op één plek kan gaan zoeken om metadata uit verschillende domeinen te vinden.